Divagació sobre la historia de la Cuca-fera

LA TARASCO

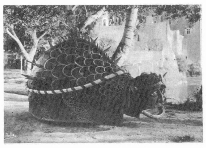

Lagadigadèu!
La Tarasco!
Lagadigadèu!
La Tarasco!
De Castén!
Leissas-la-passa!
La vièio masco!
Leissas-la-passa;
Que vai dansa.
(Cançó popular de la Tarasco
atribuïda al Bon Rei Renato).

Lagadigadèu! La Tarasco! (La vella bruixa!) Se sen per Tarascó el dia de La Tarasco. Els xiquets desde les seues primeres paraules ja la canten. Ah! La vella Bruixa! La Tarasco! Pero el dia de la festa es un clamor contínuo, tot lo cel blau ventolejat per el Mestral ompli d'ecos i de cants les dilatades amplades de La Crau i dels boscos del Rose. Cel i vent i cançò venen de lluny, de temps molt antics, de quan Marta filava, de les mes velles costums d'un poble soleijat i maravillós que vibra i viu festejant la sumissió de la Tarasco.

Tarascó es una ciutat molt pareguda a la nostra, alegre i viva. Es una ciutat de vent i de cel blau. Tarascó com Tortosa es banya al riu, viu d'ell i dels seus camps i de les seues hortes. Per a un tortosí estar a Tarascó es com estar a casa. Per la tarde la brisa del Mediterràni fa donar la volta a les fulles dels aubes de la ribera del Rose i semblen de plata. Tarascó es una ciutat de picnics d'ulls molt brillants que sempre estàn a punt de fer broma. Els tarasconesos senten l'orgull de les seues antigues tradicions, pero totes se centren en un admirable punt de fé i de folklore: Santa Marta i La Tarasco.

El Bo del Rei Renato – possiblement el prototipo del tarasconés, cult, humorista i sensible, mes que Tartarin, sense dupte – al 1488 va establir los celebres «Jocs de la Tarasco» sense treure ni posar-hi res de lo que la tradició havia dixat. El Bon Rei Renato va fer una ordenació i unes lleis als jocs aceptant les costums i posan-ho tot al dia d'acord en la moda del seu temps, pero en una visió de cara al futur que avui mos sorpren per lo savia: va ballugar i posar en moviment tot un poble per a que tots contribuiguessen a conservar un legat maravillós. Allavons hi havien les grans exposicions públiques religioses en form. d'autos i va saber mesclar-ho tot en una gracia i una visió que avui encara perdura com allavons.

Així encara al sigle passat les processons – i a Tortosa a n'este, jo encara ho recordo – estaven plenes de Sants disfrassats, Virtuts i personatges biblics, especialment les del Corpus Christi, que en ple sigle XVIII van arribar a ser unes solemnes exposicions gràfiques i vives, en un barroquisme entendridor de tot lo que podia ser facil d'apendre per la vista a un poble inculte.

A part d'això un atra influencia definitiva d'estos actes col·lectius – ans de sortir de les iglèsies els Autos Sacramentals – moltes manifestacions d'esta classe permaneixen encara, mes que per una força popular i devota, de cara al turisme.

Pero el Bon Rei Renato si bé va respectar este concepte, va fer algo més, va reunir en los Jocs de La Tarasco tot lo que La Tarasco tenia en si de costumsdes de la més remota antigüetat cristiana; i a la vegada va actualitzar per a sempre la forma externa de La Tarasco « per a que no hi haguessen mai mes variacions improvisades.»

Des d'allavons La Tarasco es com està avui encara; i els Jocs son exactament iguals.

I en tot este temps, desde 1488 hasta ara, la tradició te una llei històrica i inconmovible que els primers de respectar i en seguir son los tarasconesos.

I ara anem a dir com es La Tarasco. Esta Tarasco que desde l'antigüetat dels temps Evangelics ha sigut l'orgull i l'admiració dels tarasconesos.

Vaig anar a visitar-la a casa seua (Al Syndicat d'Iniciative. Place du Château, davant mateix del castell del Bon Rei Renato aón s'exibix tot l'any i pot visitar-se per uns centims de franc, mitg franc concretament) acompanyat del meu fill, xic que té molta fantasia i a la vegada sentit critic:

– Per veure la Cucafera tan de viatge? – va dir dessepcionat.

Es a dir: se pareix tan la Cucafera a la Tarasco com una gota d'eigua a un atra gota d'eigua.

Pero ara que estem en faena be valdrà concretar u condensar-se en fer un paral-lelisme:

La Cucafera – me referixo a la gran – es un metro mes llarga i quan allerga el coll, l'allerga – el coll tot-sol – un metro i mig més.

La Cucafera es més armònica de línies. La Tarasco té una gepa descomunal. La Cucafera es verda i La Tarasco blava. La Cucafera es un bitxo simpàtic, en aspecte de bon humor i la Tarasco es un animal fastigós i fiero en una cua verda de metro i mig que li surt horitzontal; i té unes punxes rojes sobre tota la seua convexitat. La Tarasco com la Cucafera té un caparassó ple d'escuts còrneos i La Tarasco te a lo llerc de la línea del cap a la cua una espina dorsal de punxes com un antediluvià qualsevol.

La Tarasco es portada a pes. Per això els conductors de la Tarasco – els Tarascaires – son gent d'una experiencia tradicional que passa de generació a generació i es trasmeten com un secret los trucos de posar-la en moviment a una velocitat endemoniada o a un pas greu i reposat segons ho requerixen els jocs.

Aiximateix La Tarasco te unes faldetes aón están pintadas tres potes per banda. Son potes monstruoses de dragó o d'animal de rapinya.

Quan els tarasconesos dibuixen la Tarasco o la reproduixen en or o plata – es l'insignia dels tarascaires, honor que passa per herencia de generació en generació – prescindixen de les faldetes i només hi posen les potes.

Ara bé, la única i gran diferencia de la Tarasco i la Cucafera es el cap. Cap que es menester concretar ara que ja estem en faena:

El cap de la Tarasco es gótic. Gótic sense duptes. Gótic de temps, d'actes escrites i de forma. La Tarasco te un cap humà repel·lent i horrible en un aspecte d'infeliç que li donen els seus ulls massa humans. La boca de la Tarasco es descomunal, roija, en una llengua que's meneija en un resort i dona una sensació terrible de saborejar per adelantat una mossegada tremenda... i te les dents en una sòla fila – blanques i cuidades com rentades en dentifric – que al tancar la boca els seus maxilars produixen un tró de cataclisme, com si el món sencer fossa poca cosa en los seus paisastges i els seus boscos, els seus castells i les seues vanitats, per a tragar-se d'un moç.

Allarga el coll en gràcia als dos cantons, amunt i abaix; i el mecanisme de la llengua i el de l'obrir i tancar la boca li dona un aspecte de béstia fiera, que de no sapiguer que es feta d'aros de ferro, fusta i lona, al veure-la lo més prudent seria posar-hi distancia al mig!

La Tarasco te un nas humà, te bigoti, cabellos i unes aurelles xicotetes com de gat.

La Tarasco es un bitxo repulsiu i tremendo d'un aspecte de fieresa que gela la sang. I te un paregut com un pecat.

Ara bé, a pesar de tota la seua indiscutible feó, quan se la contempla parada, dona la sensació d'una béstia sumisa i dominada.

Santa Marta va fer be les coses.

I el Bon Rei Renato d'Anjou, Comte de Provença mos hauria fet falta a Tortosa.

Així no s'hurien perdut los Jocs de la Cucafera!

MASO FORTEZA SEGURA

Agost de 1968